

תאריך עדכון 28.8.17

שם הקורס: החברה הישראלית מס' קורס 9320301

שם המרצה: פרופ' רחל שרעבי

סוג הקורס: (שיעור)

היקף שעות: 2 ש"ש

סמסטר: שנת

שנת לימודים: תשע"ח

א. מטרת הקורס:

הקורס נועד להקנות לסטודנטים הבנה מנקודת מבט סוציולוגית, של תהליכי ההתהוות והשינוי בחברה הישראלית והשפעתם על היחסים בין מגזרים וקבוצות. הקורס ינתח, בפרספקטיבה היסטורית ותופעות פוליטיות-חברתיות בתקופת היישוב, ויבחן את השלכותיהן בימי המדינה. הקורס יציג גישות סוציולוגיות שונות לחקר החברה הישראלית ויישם אותן בניתוח הדינאמיקה שלה.

ב. תוכן הקורס:

הקורס ידון בדפוסי ההתארגנות ובעיצוב הזהות הקולקטיבית בחברה היישובית, במעבר מיישוב למדינה ובהמשך התפתחותה של החברה הישראלית במהלך שישים שנות קיומה. הקורס יעסוק בגורמים בתהליכים ריבודיים ובשסעים בחברה: לאומיים, פוליטיים, כלכליים, עדתיים, דתיים, מגדריים ועוד, ויבחן את סוגיית הרב תרבותית והשלכותיה על היחס ל"אחר" בחברה. כמו-כן, הקורס יעסוק במרכיבי הזהות הקולקטיבית ובגורמים אינטגרטיביים בחברה הישראלית: מיתוסים, חגים וטקסים, דת אזרחית, תודעת השואה ועוד ובשינויים שחלו בהם במרוצת השנים.

מהלך השיעורים: הוראה פרונטאלית, דיונים, סרטים, קריאת מאמרים וניתוחם במסגרת הקורס.

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים:

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה נדרשת	הערות
1	גבולות הזמן של החברה הישראלית		
2	חברה חלקית ושלימה	פריט 1	
3	המעבר מחברה היישובית למדינה		

		גבולות המרחב של החברה הישראלית	4
	פריט 2	היורדים	5
		החברה החרדית	6
	פריט 3	העובדים הזרים	7
		ערביי ישראל	8
	פריט 4	זהות קולקטיבית ורב תרבותיות	9
	פריט 5	זיכרון קולקטיבי ותודעת השואה	10
	פריט 6	חגים, טקסים ודת אזרחית	11
		צה"ל בחברה הישראלית	12
		מאפיינים דמוגרפים	13
		המשפחה בישראל	14
		מדיניות הקליטה	15
	פריט 7	עולי בריה"מ	16
	פריט 8	עולי אתיופיה	17
	פריט 9	שסעים ובעיה חברתית	18
	פריט 10	שסע דתי-חילוני	19
		השסע הכלכלי	20

ג. חובות הקורס:

דרישות קדם:אין

חובות / דרישות / מטלות:

- (1) נוכחות חובה.
- (2) קריאת פריטים מהרשימה הביבליוגרפית.
- (3) מבחן שנתי, שיכלול את חומר הלימוד והקריאה הביבליוגרפית.

מרכיבי הציון הסופי

מבחן שנתי-100%. ציון עובר 60.

ד. ביבליוגרפיה:

קריאת חובה

1. לב ארי, ל (2006). "מי מרוויח ומי מפסיד? מוביליות חברתית וקליטה באמצעות הגירה בקרב מהגרים ומהגרות ישראלים בארה"ב". סוגיות חברתיות בישראל, 2: 3-42.
2. קמפ, א ורייכמן, ר (2008). עובדים וזרים. ירושלים: הקיבוץ המאוחד ומכון ון ליר, עמ' 50-94.
3. בר-טל, ד וכן עמוס, א (2004). "פטריטיזם כתופעה פסיכולוגית- חברתית: מבוא לניתוח המקרה הישראלי". בתוך: בן עמוס ואחרים (עורכים). פטריטיזם. תל-אביב: דיונון, עמ' 13-28.
4. יבלונקה, ח (2000). "תודעת השואה כגורם מעצב זהות". בתוך: צמרת, צ ויבלונקה, ח (עורכים). העשור השני: תשי"ח-תשכ"ח. ירושלים: יד בן-צבי, עמ' 150-166.
5. שרעבי, ר' (2009). חג המימונה-מהפריפריה אל המרכז. תל-אביב: הקיבוץ המאוחד ויד בן צבי, עמ' 180-190.
6. לומסקי-פדר, ע' ורפפורט, ת' (2013). ישראלים בדרכם-סיפורי הגירה של צעירים מברית המועצות לשעבר. ירושלים: מאגנס, עמ' 1-13.
7. פרס, י וכן אליעזר, א (2006). קירבה ומריבה: שסעים בחברה הישראלית. תל-אביב: עם עובד ומכללת ספיר, מבוא, עמ' 11-28.
8. גודמן, י ויונה, י (2004). "דתיות וחילוניות בישראל- אפשרויות מבט אחרות". בתוך ספרים: מערבולת הזהויות. ירושלים: ון ליר והקיבוץ המאוחד, עמ' 9-45.
9. ימיני-ענתבי, ל (2010). "בשולי הנראות: עולים אתיופים בישראל". בתוך: לומסקי-פדר, ע, רפפורט, ת וגינזבורג, ל (עורכות). נראות בהגירה, ירושלים: מכון ון ליר והקיבוץ המאוחד, עמ' 43-68.
10. שרעבי, ר וקפלן, א (2014). כמו בובות בחלון ראווה: מנהיגי העולים מאתיופיה בישראל. תל-אביב: רסלינג, עמ' 17-30.

קריאת רשות

1. רייטר, י (2005). דילמות ביחסי יהודים ערבים בישראל. תל-אביב: שוקן, מבוא, עמ' 11-43.
2. גביזון, ר (1999). ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית: מתחים וסיכויים. תל-אביב: הקיבוץ המאוחד ומכון ון-ליר, עמ' 36-45, 150-162.
3. אייזנשטדט, ש"נ (2004). תמורות בחברה הישראלית. תל-אביב: משרד הביטחון, עמ' 9-13, 36-44.

4. פוגל-ביז'אווי, ס (2005). "אם טוב כל כך אז למה רע כל כך : ההיבטים המגדריים של הנאו-ליברליזם בשוק העבודה בישראל". בתוך : בראלי, אבי ואחרים. חברה וכלכלה בישראל, ירושלים : מכון בן צבי ואניברסיטת בן גוריון, עמ' 183-216.
5. ידגר יי (2010). המסורתיים בישראל-מודרניות ללא חילון. ירושלים : מכון הרטמן ואוניברסיטת בר אילן, עמ' 11-20.
6. גבע, ש (2011). אל האחות הלא ידועה- גיבורות השואה בחברה הישראלית. תל אביב, הקיבוץ המאוחד, עמ' 11-21.
7. שפירא, א (2003). "לאן הלכה 'שלילת הגלות'". אלפיים 25, עמ' 9-54.
8. מימי, א' ואחרים (2007). "לקראת מדיניות מבוססת ממצאים : סקירה שיטתית של תוכניות להתמודדות עם אבטלה בישראל". סוציולוגיה ישראלית ט(1), עמ' 41-70.
9. ליסק, מ (2007). "צה"ל בין זהות לאומית ממלכתית לבין זהויות סקטוראליות : 1948-2000". בתוך : נאור, מ (עורך). צבא, זיכרון וזהות לאומית. ירושלים : מאגנס, עמ' 39-47.
10. שרעבי, ר' (2016). התחדשותה של מסורת : חגיגות הסהרנה בישראל. תל-אביב : רסלינג, עמ' 259-267.